

پیش بینی اضطراب اجتماعی کودکان براساس جو عاطفی خانواده و کمال گرایی والدین

رقیه جان محمدی^۱، جعفر پویامنش^{۲*}، صادق تقی لو^۳

چکیده:

مقدمه: اضطراب اجتماعی نوعی از اضطراب است که با ترس دائمی و شدید در موقعیت‌های اجتماعی شناخته می‌شود و حداقل بخشی از فعالیت‌های روزمره فرد را مختل می‌کند. هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی اضطراب اجتماعی براساس جو خانوادگی و کمال‌گرایی والدین بود.

روش پژوهش: این مطالعه از نوع همبستگی بود و جامعه آماری شامل ۳۰۰ دانش‌آموز دختر و پسر ابتدایی منطقه ۲۲ شهر تهران بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب گردیدند. به منظور گردآوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه اضطراب اجتماعی واتسون و فرند پرسشنامه جو عاطفی خانواده و پرسشنامه کمال‌گرایی چندبعدی فراست استفاده شد. به منظور بررسی فرضیات پژوهش از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج به دست آمده نشان داد جو عاطفی خانواده به صورت منفی و معناداری ۰/۰۱ اضطراب اجتماعی کودکان را پیش‌بینی می‌کند ($p < 0/01$, $\beta = 0/283$) و از بین مؤلفه‌های کمال‌گرایی والدین، نگرانی درباره اشتباهات، شک درباره اعمال و انتقادگری والدینی به صورت مثبت و استانداردهای شخصی به صورت منفی و معنادار اضطراب اجتماعی در کودکان را پیش‌بینی می‌کند.

نتیجه‌گیری: نتایج یافته‌های پژوهش نشان از اهمیت کمال‌گرایی والدین و جو عاطفی خانواده و تاثیر آن بر اضطراب اجتماعی کودکان دارد.

کلیدواژه‌ها: اضطراب اجتماعی " جو عاطفی خانوادگی " کمال‌گرایی والدین

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۹/۱۰ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۷/۱۱/۱۴

استناد: جان محمدی ر، پویامنش ج، تقی لو ص. پیش بینی اضطراب اجتماعی کودکان براساس جو عاطفی خانواده و کمال گرایی والدین. خانواده و بهداشت، ۱۳۹۷؛ ۸(۴): ۶۳-۷۴

^۱ - روان‌شناسی، دانشگاه آزاد واحد شهرقدس، کرج، ایران، royajanmohamadi@gmail.com

^۲ - استادیار روان‌شناسی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اهر (نویسنده مسئول)، Pooyamanesh@yahoo.com

^۳ - استادیار، روان‌شناسی، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد آستارا، آستارا، ایران

مقدمه:

خانواده یک واحد اجتماعی است و ارزش ها و معیارهای اجتماعی از طریق آن به کودک منتقل می شود و به عنوان یک واسطه از لحاظ تاثیر محیط اجتماعی کودک اهمیت فراوانی دارد و شبکه ایی از الگوهای عاطفی است که در آن والدین و کودکان در یک فرایند دو سویه با یکدیگر تعامل می کنند. (۱) و تحقیقات در زمینه اضطراب اجتماعی نشان می دهد مشکلات اضطرابی بیشتر حاصل نحوه ارتباط والدین با کودک است تا عوامل ارثی یا زیستی و غیره (۲).

یکی از ویژگی های افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی این است که آن ها به طور مفرط، نگرانی زیاد درمورد اشتباهات دارند؛ و معتقدند دیگران نتیجه رفتار آنها را منفی ارزیابی خواهند کرد. از آنجایی که این ویژگی بارز افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی در افراد کمال گرا نیز مشاهده می شود، بنابراین می توان به ارتباط این اختلال با کمال گرایی^۱ پی برد (۳).

در بررسی ارتباط بین کمال گرایی و اضطراب اجتماعی، آلدن و همکاران (۲۰۰۲) نشان دادند که افراد مضطرب به طور کلی خودپنداره پایین تری در زمینه عملکرد اجتماعی دارند. (۴) همچنین نتایج پژوهش موسوی و همکاران نشان داد ارتباط معناداری بین کمال گرایی والدین و ترس از شکست در کودکان در موقعیت های اجتماعی (هراس اجتماعی) وجود دارد (۵). نتایج شیفرن و همکاران^۲ (۲۰۱۴) نشان داد که کمال گرایی در دانش آموزان که مادران کمال گرا داشتند به مراتب بیشتر گزارش شده است. همچنین آن ها به این نتیجه رسیدند که این دانش آموزان از نظر ابراز وجود ناتوان تر هستند (۶). نیس، گرین و بیکر^۳ (۲۰۱۲) نشان داد استرس والدین و مشکلات رفتاری کودک به صورت متقابل با یکدیگر مرتبط هستند نتایج به دست آمده نشان می دهد به طور کلی یک رابطه دو طرفه بین استرس والدین و مشکلات رفتاری کودک برای مادران و پدران وجود دارد. (۷)

علاوه بر کمال گرایی، جو عاطفی خانوادگی نیز می تواند اضطراب اجتماعی را در کودکان پیش بینی نماید. منظور از جو عاطفی خانواده، نظر افراد نسبت به هم، احساسات و علایق آنها به یکدیگر و چگونگی دخالت یا دخالت نکردن آنها در کارهای هم و رقابت و یا همکاری آنها با هم است. منظور میزان توانایی خانواده برای انطباق یا تغییرات ایجاد شده در دوره حیات، حل تعارضات، همبستگی بین اعضاء و موفقیت در الگوهای انضباطی، حفظ حدود و رعایت مقررات و ضوابط حاکم بر خانواده به منظور صیانت واحد خانواده می باشد. (۸)

با توجه به این که خانواده به عنوان اصلی ترین صحنه اجتماعی شدن است و هنوز جایگاه محوری خود را حفظ کرده است. شناسایی کودکان دارای مشکلات رفتاری در سنین پایین منجر به مداخلات اثربخشی در زمینه درمان و بهبود رفتار و جلوگیری از ادامه رفتارهای نامناسب تا سنین بزرگسالی خواهد شد و خانواده نخستین محیط اجتماعی است که کودک را تحت سرپرستی و مراقبت خود قرار می دهد این محیط بیش از محیط های دیگر در رشد و تکامل فرد تاثیر دارد. آسیب پذیری در این سن تحت تاثیر فرآیند فعال رشد و مقتضیات خاص مراحل آن از یک طرف و کنترل شرایط محیطی و موقعیتی (جو خانواده) کودک توسط بزرگسال از طرف دیگر قرار دارد در واقع شواهد قابل توجهی در تایید رابطه بین محیط و جو خانوادگی و اضطراب اجتماعی کودکان وجود دارد. بنابراین با توجه به اهمیت زیاد دوران کودکی و همینطور

1 Perfectionism

2 Schiffrin, H. H., et al.

3 Neece, C. L., Green, S. A., & Baker, B. L

نقش اساسی و بنیادی خانواده و روابط خانوادگی در بروز آسیب ها و اختلالات دوران کودکی پژوهش حاضر به دنبال این است که آیا اضطراب اجتماعی براساس جو عاطفی خانواده و کمال گرایی والدین قابل پیش بینی است؟

روش پژوهش:

جامعه آماری تحقیق حاضر را کلیه دانش آموزان مقطع ابتدایی دختر و پسر منطقه ۲۲ شهر تهران تشکیل داد که در سال ۹۶-۹۵ مشغول تحصیل بوده‌اند. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس بود. نمونه پژوهش شامل ۱۵۰ نفر دختر و ۱۵۰ نفر پسر بود. ابزار پژوهش شامل موارد زیر است:

پرسشنامه‌ی اضطراب اجتماعی واتسون و فرند: این مقیاس توسط واتسون و فرند^۱ (۱۹۶۹) به منظور تشخیص و ارزیابی اضطراب اجتماعی ساخته شده است. این پرسشنامه ۵۸ ماده‌ای دارای دو خرده مقیاس اجتناب اجتماعی و ترس از ارزشیابی منفی است. خرده مقیاس اجتناب اجتماعی ۲۸ ماده و خرده مقیاس ترس از ارزشیابی منفی ۳۰ ماده می‌باشد. در پژوهش واتسون و فرند (۱۹۶۹) ضریب پایایی خرده مقیاس‌های پرسشنامه به ترتیب ۰٫۷۹ و ۰٫۹۴ به دست آمد. توسط نیسی و شهنی (۱۳۸۰) ضریب پایایی مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰٫۸۶ و ۰٫۹۰ گزارش شده است (۹). در تحقیق هرمزی‌نژاد (۱۳۸۰) ضرایب اعتبار برای خرده مقیاس اجتناب و پریشانی اجتماعی و خرده مقیاس ترس از ارزشیابی منفی و کل مقیاس به ترتیب ۰٫۶۸، ۰٫۷۰ و ۰٫۷۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ نیز برای خرده مقیاس اجتناب اجتماعی ۰٫۹۴ و برای خرده مقیاس ترس از ارزشیابی منفی ۰٫۹۰ به دست آمد و تأیید شد.

پرسشنامه جو عاطفی خانواده AFC: این پرسشنامه توسط هیل برن، بی^۲ (۱۹۶۴) به منظور سنجش میزان مهرورزی در تعاملات کودک - والدین ساخته شده است. این مقیاس دارای ۸ خرده مقیاس (محبت، نوازش کردن، تجربه‌های مشترک، هدیه دادن، تشویق، اعتماد و احساس امنیت)، است. کل مقیاس جو عاطفی خانواده شامل ۱۶ سؤال است که هر دو سؤال در بر گیرنده‌ی یک خرده مقیاس است. سؤال‌های فرد مربوط به رابطه احساس آزمودنی نسبت به پدر و سؤال‌های زوج بیانگر همان رابطه و احساس نسبت به مادر می‌باشد. همچنین، پاسخنامه این مقیاس پنج گزینه‌ای از پاسخ‌های خیلی کم، کم، در حد متوسط، زیاد، خیلی زیاد، تشکیل شده است که آزمودنی بر حسب احساس خود یکی از آن‌ها را علامت می‌زند. در تحقیق عسگری، صفرزاده و قاسمی مفرد (۱۳۹۰) نیز برای بررسی همسانی درونی مقیاس جو عاطفی خانواده از روش‌های آلفای کرونباخ، تنصیف و گاتمن استفاده شد که به ترتیب ۰٫۸۵، ۰٫۷۷، و ۰٫۷۷ به دست آمد که نشان دهنده‌ی پایایی قابل قبول این مقیاس است (۱۰).

نمره گذاری آزمون از ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) می‌باشد. جمع کل نمره پدر - فرزندی ۴۰، و مادر - فرزندی نیز ۴۰ است. نمرات بالاتر از متوسط نشان دهنده‌ی وجود جو عاطفی مناسب بین اعضای خانواده و نمرات پایین‌تر از متوسط حاکی از جو عاطفی ضعیف در بین افراد خانواده است.

1 Watson, D., & Ferend

2 Hill Bern, B

پرسشنامه کمال گرایی چند بعدی فراست (FMPS): مقیاس کمال گرایی چند بعدی فراست^۱ در سال ۱۹۹۰ توسط فراست و همکاران بر پایه مدل چند بعدی کمال گرایی، ساخته شد. مدل چند بعدی کمال گرایی که توسط فراست و همکاران در سال ۱۹۹۰ معرفی شده است شامل شش مؤلفه است. نگرانی درباره اشتباه‌ها، شک درباره اعمال، انتظارات والدینی، انتقاد گری والدینی، استانداردهای شخصی، سازماندهی مقیاس کمال گرایی چند بعدی فراست نیز شامل ۶ زیرمقیاس است و این شش زیر مقیاس با استفاده از ۳۵ سؤال سنجیده می‌شوند (استوبر، ۱۹۹۸).^۲ در این پرسشنامه دو بعد مثبت و چهار بعد منفی وجود دارند:

- ابعاد مثبت پرسشنامه: استانداردهای شخصی و سازماندهی
- ابعاد منفی پرسشنامه: نگرانی درباره اشتباه‌ها، شک درباره اعمال، انتظارات والدینی، انتقاد گری والدینی (هاو کینز، وات و سینکلیر، ۲۰۰۶).^۳

در نسخه ایرانی این پرسش نامه، ضریب همسانی درونی برای کل پرسش نامه برابر با ۰٫۸۶ و برای زیرمقیاس‌های نگرانی درباره اشتباه‌ها، شک درباره اعمال، انتظارات والدینی، انتقادگرایی والدینی، معیارهای شخصی، و سازماندهی به ترتیب برابر با ۰٫۸۵، ۰٫۷۲، ۰٫۷۸، ۰٫۴۷، ۰٫۵۷، و ۰٫۸۳ به دست آمد. ضریب بازآزمایی با فاصله یک هفته نیز برای کل پرسشنامه برابر با ۰٫۹۰ به دست آمد. ضریب بازآزمایی برای زیرمقیاس‌ها نیز به این صورت بود: نگرانی درباره اشتباه‌ها ۰٫۸۴، شک درباره اعمال ۰٫۸۱، انتظارات والدینی ۰٫۷۹، انتقاد گری والدینی ۰٫۵۳، معیارهای شخصی ۰٫۸۵، و سازماندهی ۰٫۸۳. همچنین روایی همگرایی پرسش‌نامه کمال گرایی چند بعدی فراست بر اساس رابطه با پرسش نامه کمال گرایی مثبت و منفی مناسب گزارش شده است (۱۱).

بعد از هماهنگی با مدیران مدارس و معلمان پرسشنامه‌ها در اختیار دانش‌آموزان و والدین آنها گذاشته شد و به آنها خاطر نشان کردیم که اطلاعاتشان محفوظ است. پس از نحوه پاسخدهی را توضیح دادیم. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد و برای محاسبه رابطه‌ها از ضریب همبستگی پیرسون به کمک نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها:

در پژوهش حاضر ۲۱۳ والد زن (۷۱/۲ درصد) و ۸۶ والد مرد (۲۸/۸ درصد) حضور داشتند که ۳۸ نفر (۱۲/۸ درصد) از آنان کمتر از ۳۰ سال، ۶۲ نفر از آنان (۲۰/۷ درصد) ۳۱ تا ۳۵ سال، ۱۱۳ نفر (۳۷/۸ درصد) ۳۶ تا ۴۰ سال و ۸۶ نفر (۲۸/۷ درصد) بالاتر از ۴۱ سال داشتند. گفتنی است که میانگین و انحراف استاندارد سن والدین شرکت کننده در پژوهش حاضر به ترتیب ۳۷/۳۲ و ۸/۵۹ بود. لازم به توضیح است که ۱۷۴ نفر (۵۸/۲ درصد) از فرزندان شرکت کننده در پژوهش حاضر دختر و ۱۲۵ نفر (۴۱/۸ درصد) دیگر پسر بودند.

1 FMPS = Frost Multidimensional Perfectionism Scale

2. Stober, S

3. Havcins, vat & Sinkler

میانگین، انحراف استاندارد، ضرایب آلفای کرونباخ و ضرایب همبستگی مؤلفه های کمال گرایی والدین (نگرانی درباره اشتباهات، شک درباره اعمال، انتظارات والدینی، انتقادگری والدینی، استانداردهای شخصی و سازماندهی)، جو عاطفی خانواده و اضطراب اجتماعی فرزندان محاسبه و در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین، انحراف استاندارد، ضرایب آلفای کرونباخ و ضرایب همبستگی مؤلفه های کمال گرایی والدین، جو عاطفی خانواده و اضطراب اجتماعی فرزندان

Table 1: Mean, standard deviation, Cronbach's alpha coefficients and correlation coefficients of parental perfectionism, family emotional atmosphere and social anxiety of children

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
۱. کمال گرایی والدین-نگرانی درباره اشتباهات	-							
۲. کمال گرایی والدین- شک درباره اعمال	۰/۱۵۹**	-						
۳. کمال گرایی والدین- انتظارات والدینی	۰/۱۵۵**	۰/۰۱۳	-					
۴. کمال گرایی والدین- انتقادگری والدینی	۰/۲۳۱**	۰/۰۹۵	۰/۰۰۷	-				
۵. کمال گرایی والدین- استانداردهای شخصی	۰/۲۴۴**	۰/۱۳۴*	۰/۰۰۵	۰/۱۷۸**	-			
۶. کمال گرایی والدین- سازماندهی	۰/۰۱۶	۰/۰۱۲	۰/۱۱۲	۰/۰۲۳	۰/۰۳۳	-		
۷. جو عاطفی خانواده	۰/۰۷۳	۰/۰۹۷	۰/۰۱۶	۰/۱۲۸*	۰/۱۱۷*	۰/۰۶۰	-	
۸. اضطراب اجتماعی فرزندان	۰/۲۸۵**	۰/۲۶۹**	۰/۰۳۲	۰/۳۳۸**	۰/۲۶۸**	۰/۰۲۰	۰/۳۵۵**	-
میانگین	۳۵/۱۴	۱۵/۶۴	۱۹/۶۰	۱۵/۸۷	۲۷/۸۳	۲۳/۷۶	۶۳/۱۸	۸۸/۶۴
انحراف استاندارد	۴/۴۹	۲/۷۵	۴/۰۷	۳/۹۱	۶/۱۴	۴/۲۱	۹/۲۶	۱۰/۹۸
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۶۶۲	۰/۶۷۹	۰/۷۱۱	۰/۶۲۴	۰/۷۴۴	۰/۷۵۹	۰/۸۱۶	۰/۹۳۰

*P < ۰/۰۵ ، **P < ۰/۰۱

همچنان که در جدول ۱ ملاحظه می شود ضرایب آلفای کرونباخ همه متغیرها نزدیک به یا بالاتر از ۰/۷ است. این یافته بیانگر آن است که، ابزارهای به کار گرفته شده برای سنجش متغیرهای پژوهش حاضر از همسانی درونی قابل قبولی برخوردارند. همچنین جدول فوق نشان می دهد که از بین مؤلفه های کمال گرایی والدین، نگرانی درباره اشتباهات، شک درباره اعمال و انتقادگری والدین به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ و استانداردهای شخصی به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ با اضطراب اجتماعی فرزندان همبسته اند. همچنین منطبق بر انتظار جو عاطفی خانواده به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ با اضطراب اجتماعی فرزندان همبسته بود. در ادامه جدول ۲ مقادیر کشیدگی، چولگی، عامل تورم واریانس (VIF) و ضریب تحمل متغیرهای پژوهش حاضر را نشان می دهد.

جدول ۲: کشیدگی، چولگی، ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش

Table 2: Stretching, Sloping, Tolerance coefficient and inflation variance of research variables

چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس (VIF)	
۰/۰۸۲	-۰/۶۰۳	۰/۹۶۳	۱/۰۳۷	کمال گرایی والدین-نگرانی درباره اشتباهات
-				
۰/۴۱۵	-۰/۲۵۸	۰/۸۶۷	۱/۱۵۳	کمال گرایی والدین- شک درباره اعمال
۰/۱۹۶	-۰/۲۲۱	۰/۹۵۷	۱/۰۴۵	کمال گرایی والدین- انتظارات والدینی
۰/۲۱۰	-۰/۴۳۹	۰/۹۶۱	۱/۰۴۱	کمال گرایی والدین- انتقادگری والدینی
۰/۱۰۱	-۰/۱۳۱	۰/۹۱۷	۱/۰۹۰	کمال گرایی والدین- استانداردهای شخصی
-۰/۲۳۶	-۰/۴۲۵	۰/۹۰۹	۱/۱۰۰	کمال گرایی والدین- سازماندهی
-۰/۰۸۶	۰/۲۵۸	۰/۹۶۸	۱/۰۱۹	جو عاطفی خانواده
۰/۲۲۵	-۰/۷۱۱	متغیر ملاک	متغیر ملاک	اضطراب اجتماعی فرزندان

منطبق بر جدول ۲ به منظور بررسی مفروضه نرمال بودن توزیع تک متغیر مقادیر کشیدگی و چولگی و به منظور ارزیابی مفروضه همخطی بودن عامل تورم واریانس (VIF) و ضریب تحمل مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داد شاخص های مربوط به چولگی و کشیدگی هیچ کدام از متغیرهای پژوهش خارج از محدود ± 2 نیست. بنابراین چنین نتیجه گیری شد که توزیع تک متغیری آنها نرمال است. براساس نتایج جدول فوق شاخص ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش به ترتیب بزرگتر از ۰/۱ و کوچک تر از ۱۰ است. این مطلب نشان دهنده آن است که پدیده همخطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است. در ادامه استفاده از شاخص دوربین واتسون به منظور ارزیابی برقراری یا عدم برقراری مفروضه استقلال خطاها در بین متغیرهای پیش بین، نشان داد که ارزش شاخص مذکور برابر با ۱/۷۴۴ است. بنابراین منطبق بر دیدگاه فایلد (۲۰۰۹) مفروضه استقلال خطاها نیز در بین داده های پژوهش برقرار است. لازم به توضیح است که تحلیل اطلاعات مربوط به « فاصله مهلنوبایس (D) » نشان داد که اطلاعات مربوط به هیچ یک از شرکت کنندگان پرت چند متغیری تشکیل نداده است و بنابراین چنین نتیجه گیری شد که توزیع داده های چند متغیری نرمال بود. مفروضه همگنی واریانس ها به کمک نمودار پراکندگی واریانس های استاندارد شده خطاها مورد بررسی قرار گرفت و ملاحظه شد که مفروضه مزبور در بین داده های پژوهش حاضر برقرار است.

همچنان که پیشتر اشاره شد داده های گردآوری شده با استفاده از روش تحلیل رگرسیون سلسله مراتبی چند متغیری تحلیل شد. در این تحلیل جو عاطفی خانواده در گام اول و کمال گرایی والدین در گام دوم به عنوان متغیرهای پیش بین وارد معادله پیش بینی اضطراب اجتماعی کودکان شدند. نتایج تحلیل در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳: نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری در پیش بینی اضطراب اجتماعی کودکان براساس کمال گرایی والدین و جو عاطفی خانواده

Table 3: Multi-variable regression analysis results in predicting social children's anxiety based on parental perfectionism and family affective atmosphere.

متغیرهای	b	SE	β	t	سطح معناداری
گام اول (جو عاطفی خانواده)					
جو عاطفی خانواده	-۰/۴۸۱	۰/۰۸۴	-۰/۲۸۳	-۵/۷۰۱	۰/۰۰۱

$R^2=0/126$ و $adjR^2=0/123$					$F(1, 297)=42/89, P<0/001$
					گام دوم (کمال گرایی والدین)
0/002	3/065	0/161	0/135	0/413	نگرانی درباره اشتباهات
0/001	3/557	0/177	0/256	0/912	شک درباره اعمال
0/313	1/011	0/050	0/223	0/226	انتظارات والدینی
0/001	3/375	0/223	0/239	1/047	انتقادگری والدینی
0/009	-2/612	-0/134	0/146	-0/381	استانداردهای شخصی
0/536	0/620	0/031	0/208	0/129	سازماندهی
$\Delta R^2=0/181$					$R^2=0/308$ و $adjR^2=0/291$
					$F(7, 291)=18/46, P<0/001$
					$\Delta F=12/70, P=0/001$

جدول ۳ نشان می دهد، جو عاطفی خانواده که در گام اول وارد معادله پیش بینی اضطراب اجتماعی کودکان شد، در سطح معناداری ۰/۰۱ آن را پیش بینی نمود ($F(1, 297)=42/89, p<0/001$). بررسی مجذور همبستگی چندگانه بدست آمده نشان داد که ارزش ضریب همبستگی های چند گانه (R^2) برابر با ۰/۱۲۶ است. این موضوع نشان می دهد که جو عاطفی خانواده ۱۲/۶ درصد از واریانس اضطراب اجتماعی کودکان را تبیین نموده است. بررسی ضریب رگرسیون بین دو متغیر نیز نشان داد که جو عاطفی خانواده به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ اضطراب اجتماعی کودکان را پیش بینی می کند ($\beta=-0/283, p<0/001$).

براساس نتایج جدول ۳ با ورود مؤلفه های کمال گرایی والدین به معادله پیش بینی اضطراب اجتماعی کودکان در گام دوم، ارزش R^2 به ۰/۳۰۸ رسید. این یافته بدان معناست که ورود مؤلفه های کمال گرایی والدین به معادله پیش بینی، باعث شده تا ۳۰/۸ درصد از واریانس اضطراب اجتماعی کودکان تبیین شود. ارزش تغییرات R^2 (ΔR^2) برابر با ۰/۱۸۱ بود. این یافته بدان معناست که با ورود مؤلفه های کمال گرایی والدین در معادله پیش بینی و با کنترل اثر جو عاطفی خانواده، مقدار واریانس تبیین شده اضطراب اجتماعی کودکان ۱۸/۱ درصد افزایش یافته است که به لحاظ آماری در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($\Delta F=12/70, P<0/001$). بررسی ضرایب رگرسیون نیز نشان داد که از بین مؤلفه های کمال گرایی والدین نگرانی درباره اشتباهات ($\beta=0/161, p<0/001$)، شک درباره اعمال ($\beta=0/177, p<0/001$) و انتقادگری والدینی ($\beta=0/223, p<0/001$) به صورت مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۱ و استانداردهای شخصی ($\beta=-0/134, p<0/001$) به صورت منفی و در سطح معناداری ۰/۰۱ اضطراب اجتماعی کودکان را پیش بینی می کند.

بحث و نتیجه گیری:

در این پژوهش تاثیر جو عاطفی خانواده بر اضطراب اجتماعی کودکان بررسی شد. بررسی ضرایب رگرسیون نشان داد که جو عاطفی خانواده به صورت منفی و معنادار اضطراب اجتماعی را پیش بینی می کند. همسو با یافته های پژوهش تام و

همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که اضطراب مادران مرتبط با اضطراب پدران است. (۱۲) یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که اضطراب پدر و مادر، نقش مهمی در ایجاد افسردگی کودکان دارد و صفات روانشناختی مثبت، باعث کاهش تأثیرات پدرا نه بر روی کودک افسرده می‌شود. نتایج نیس، گرین و بیکر^۱ (۲۰۱۲) نشان داد استرس والدین و مشکلات رفتاری کودک به صورت متقابل با یکدیگر مرتبط هستند نتایج به دست آمده نشان می‌دهد به طور کلی یک رابطه دو طرفه بین استرس والدین و مشکلات رفتاری کودک برای مادران و پدران وجود دارد. در تبیین این یافته بالبی تاکید می‌کند کمبود رابطه گرم و صمیمانه با کودک می‌تواند یک جنبه از پاسخ عاطفی باشد که پیش بینی کننده مشکلات درون سازی است. بر اساس نظریه بالبی^۲ در مورد دلبستگی، کودک در خلال اولین ماه های زندگی، تجربه خود را در رابطه تصویر مادر آغاز می‌کند. این تجربه در جریان سالهای کودکی و نوجوانی ادامه می‌یابد تا کودک بتواند به بنا کردن الگوهای عملیاتی نائل گردد. طبق نظریه بالبی بسیاری از محدودیت ها و نارسای هایی که در مراقبت های والدین مشاهده می‌شود مانع شکل گیری یک رابطه ایمن در کودک می‌شود. زمانی که والدین با رفتار مستبدانه خویش، کودک را از داشتن یک رابطه ی گرم و صمیمی محروم می‌کنند دلبستگی ایمن در کودک شکل نمی‌گیرد زیرا کودک هیچگاه اطمینانی از محبت والدین دریافت نکرده است.

همچنین در این پژوهش تاثیر کمال گرایی والدین بر اضطراب اجتماعی کودکان بررسی شد نتایج نشان داد که از بین مؤلفه های کمال گرایی والدین، نگرانی درباره اشتباهات، شک درباره اعمال و انتقادگری والدینی به صورت مثبت و استانداردهای شخصی به صورت منفی و معنادار اضطراب اجتماعی در کودکان را پیش بینی می‌کند. همسو با این یافته‌ها عبدخدائی و ایزانلو (۱۳۹۰) نشان دادند که کمال گرایی خود مختار در تعامل با استرس اجتماعی می‌تواند اضطراب را پیش بینی کند. همسو با این یافته‌ها نجمی (۱۳۸۹) نشان داد اختلالات اضطرابی کودک با صفات پرخاشگری، انعطاف پذیری، تلاش برای موفقیت، خویشتن داری، احتیاط در تصمیم گیری و نمره ی کل آزمون والدین و اختلالات خلقی کودک با صفات نوع دوستی، نظم و ترتیب، تلاش برای موفقیت و احتیاط در تصمیم گیری و اختلالات رفتار آشفته ی کودک با هیجان مثبت، تخیل، احساسات، تلاش برای موفقیت و نمره ی کل آزمون والدین و اختلال دفعی کودک با صفت خویشتن داری والدین ارتباط معنی دار داشت. سور شخانی (۱۳۷۹) به این نتیجه رسید که کمال گرایی با افسردگی رابطه مثبت و با عملکرد تحصیلی رابطه منفی دارد. بهار لویی (۱۳۸۲) به این نتیجه رسید که بین کمال گرایی و پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد و همین طور کمال گرایی با ابراز وجود و ایجاد روابط اجتماعی رابطه منفی دارد (۱۳) بررسی های پژوهش بنسون و او^۳ (۲۰۱۴) نشان داد که کمال گرایی در دانش آموزان که مادران کمال گرا داشتند به مراتب بیشتر گزارش شد. همچنین آن‌ها به این نتیجه رسیدند که این دانش آموزان از نظر ابراز وجود ناتوان تر هستند.

اسلامی، خیر و هاشمی (۱۳۹۲) نیز در تحقیقی ارتباط بین کمال گرایی و اضطراب اجتماعی با توجه به نقش واسطه ای عزت نفس در میان دانش آموزان پایه سوم دبیرستان های شهر شیراز پرداختند. نتایج یافته‌ها حاکی از آن بود که کمال گرایی جامعه مدار پیش بینی کننده مثبت و معنی دار اضطراب اجتماعی می‌باشد. کمال گرایی جامعه مدار پیش بینی

¹ Neece, C. L, Green, S. A., & Baker, B. L

2. Balby

¹ Benson & eva

کننده منفی و کمال گرایی خودمدار پیش بینی کننده مثبت عزت نفس می باشد و عزت نفس نقش واسطه‌ای در ارتباط کمال گرایی جامعه مدار و اضطراب اجتماعی ایفا می کند. سونیس و همکاران^۱ (۲۰۰۵) نشان دادند والدین کمال گرا ممکن است آرزوها و آرمان هایی را که خودشان نتوانسته اند به آنان برسند برای فرزندان خود بکار ببرند و رفتارهای آنان را به صورت انتقادی ارزیابی کنند. در تبیین این یافته‌ها باید گفت انتظارات نامناسب والدین از کودک، اضطراب کودک را پیش بینی می کند. والدینی که در این مقیاس نمره بیشتری می گیرند، چند ویژگی را منعکس می کنند: انتظاراتی فراتر از توانایی های متناسب با رشد کودک دارند به دستوردادن و کنترل کردن کودک تمایل دارند نسبت به رشد طبیعی کودک دانش اندکی دارند یا دانشی ندارند. فرض شده است والدینی که انتظارات بالاتری از خود دارند باعث می شوند کودکان نسبت به شکست های اجتماعی بیشتر حساس شوند. نتایج تحقیقات سورشخانی (۱۳۸۷) نشان داد که سبک فرزندپروری مستبدانه والدین و برخی رفتارهای فرزند پروری از قبیل: فقدان محبت عاطفی، کنترل بیش از حد، حمایت بیش از حد، رفتارهای منفی والدین، طرد و انتقاد با اضطراب کودک رابطه دارد.

به طور کلی یافته‌های این پژوهش نشانگر آن است که جو عاطفی خانواده و کمال‌گرایی والدین اضطراب اجتماعی را به صورت منفی و معنادار پیش‌بینی می‌کند. بر همین اساس پیشنهادات این پژوهش شامل: ۱- اجرای دوره‌های آموزشی جهت آشنا ساختن والدین با اضطراب کودکان و نشانه‌گان آنها به منظور اصلاح دیدگاه‌های غلط والدین نسبت به کودک. ۲- نهادهای فرهنگی تلاش کنند الگوهای درست موفقیت و تناسب انتظارات والدین از کودکان معرفی شوند. از عمده محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به روش جمع آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه (خود گزارش دهی) اشاره کرد چرا که افراد احتمال دارد نگرش و دیدگاه خود را در پرسشنامه منعکس نکنند و به جای آن نگرش جامعه پسندهای را اختیار کنند.

منابع:

1. Ahadi, Hassan and Bani Jamali, Shokosadat. Growth (Fundamental Concepts in Child Psychology). Tehran: Foundation publishing, 2013.
3. Zoroufi, Majid. The study of mental health and its relationship with the tendency to religious practices among students of Shabestar University of Technology, 2009;1(4).
3. Flett GL, Hewitt PL. The cognitive and treatment aspects of perfectionism: Introduction to the special issue. Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy. 2004 Dec 1;22(4):229-36.
4. Alden, L. E., Ryder, A. G., Mellings, T.. Perfectionism in the context of social fears: Toward a two-component model, 2002
5. Mousavi, Seyyede Samira, Ahmadi, Vahid, Nasrallahi, Piriya, and Mahmoudi. The Relationship between Abnormal Perfectionism and Test Anxiety: A Study on the Interactive Role of Avoidance Coping Strategies. Scientific Journal of Isfahan University of Medical Sciences, 2013; 22 (1): 102-110.

² Sonice, H, H., et al.

6. Shafran R, Mansell W. Perfectionism and psychopathology: A review of research and treatment. *Clinical Psychology Review*. 2001 Aug 1;21(6):879-906.
7. Neece CL, Green SA, Baker BL. Parenting stress and child behavior problems: A transactional relationship across time. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities*. 2012 Jan;117(1):48-66.
8. Ahmadvand, Mohammad Ali. *Mental Health*, Tehran: Payame Noor University Press, 2017
9. Nisea Abdol Kazem, & Shahni Yalagh Mojeh. The Effect of Existing Existential Training on Expression, Self-esteem, Social Anxiety and Mental Health of Schoolchildren of Anxious and High School Children in Ahwaz.
10. Ashgari Parwiz, Safarzadeh Sahar, & Qasemi Farid Maryam. The relationship between "the emotional atmosphere of the family and the religious trend" and "the tendency to addiction", 2011.
11. Bitaraf Shabnam, Poetry Mohammad Reza, Hakim Javadi Mansour. Social Hope, Parenting Style and Perfectionism. *Transformational Psychology (Iranian Psychologists)*, 20107; (25).
12. Abdkhodaie Mohammad Saeed, Mehram Behrouz, and Isanloo Zahra Investigating the Relationship between Dimensions of Perfectionism and Hidden Anxiety in Students. *Clinical Psychology and Consultation Research (Educational Studies and Psychology)* (2011)1(1).
13. Asgari, Leila. Effectiveness of attention bias correction on attention components in people with social anxiety disorder. Master's thesis of clinical psychology, Shiraz University, 2012